

Z PRACY DORADCZEJ

ZOFIA SZALCZYK

Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Sielinko

TURNIEJ WSI „MOJA WIEŚ AKTYWNA” FORMĄ INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI WIEJSKICH

*„Bo gdzie się serca palą
cyrklem uniesień duch
dobro powszechne skalą
jedność większa od dwóch”.*

Adam Mickiewicz

Jednym z najtrudniejszych zadań jakie stoją przed doradztwem rolniczym jest niewątpliwie działanie na rzecz wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Chodzi tu głównie o zainspirowanie ludności rolniczej do podejmowania zróżnicowanej działalności gospodarczej poza rolnictwem. Do trudnych wyzwań w doradztwie rolniczym zaliczam także organizowanie się rolników w zespołowe formy gospodarowania, czyli rozwijanie tzw. integracji poziomej w rolnictwie.

Od wielu lat podejmujemy próby zainspirowania rolników do pozarolniczych źródeł dochodów. Szkolimy, piszemy ulotki, prowadzimy rozmowy. Organizujemy przykładowe grupy producentów, lub kółka maszynowe. Jednak skutek tych działań wciąż nas nie zadowala. Próbujemy odpowiedzieć sobie na pytanie, dlaczego pomimo oczywistych korzyści, rolnicy nie organizują się w oczekiwane przez nas grupy producenckie.

Moim zdaniem są dwie istotne przyczyny tej sytuacji: jedna to brak liderów zdolnych do zainspirowania sąsiadów, a druga przeszkody finansowe. Dla rozwinięcia nowych kierunków produkcji lub usług potrzebny jest kapitał zbyt duży w stosunku do możliwości pojedynczych rolników. Dużą rolę odgrywają także

stosunki społeczne. W dzisiejszych czasach ludzie żyją indywidualnie zamykając się przed sąsiadami. Nie ma tak silnych bodźców, które przełamałyby niechęć do wspólnego działania.

Mając to wszystko na uwadze zainspirowałam moje koleżanki - specjalistki ds. wiejskiego gospodarstwa domowego i działaczki z kół gospodyń wiejskich do specjalnych działań na rzecz integracji i aktywacji rodzin wiejskich. Opracowaliśmy koncepcje zorganizowania amatorskiego, oświatowo – kulturalnego turnieju zespołów wiejskich. Turniejowi nadaliśmy nazwę „Moja wieś aktywna”. Naszym zamysłem przy planowaniu turnieju miało być uaktywnienie mieszkańców wsi poprzez wspólne przygotowywanie rozgrywek turniejowych.

Celami turnieju „Moja wieś aktywna” są:

- integrowanie ludności wiejskiej poprzez wspólne przygotowanie przewidzianych regulaminem konkurencji i udział w rozgrywkach turniejowych,
- popularyzowanie dorobku i promowanie poszczególnych wsi województwa poznańskiego,
- kultywowanie obyczajów i tradycji ludowych wsi. Turniej składa się z dwóch etapów:
 - gminnego,
 - wojewódzkiego.

Organizatorami etapu gminnego turnieju są rady gmin i ODR Sielniko - specjalistki ds. wiejskiego gospodarstwa domowego.

Organizatorem finału wojewódzkiego jest ODR Sielinko.

Uczestników turnieju obowiązuje zasada regulaminowa „najważniejsza jest możliwość pokazania aktywności i umiejętności mieszkańców wsi, oraz dorobku i piękna ich małych Ojczyzn; rywalizacja o miejsce jest sprawą drugorzędną”.

Gminne rozgrywki turniejowe oceniane są przez jury powołane przez wójta /burmistrza gminy. Finał wojewódzki ocenia jury powołane przez dyrektora ODR Sielinko. Ocena jury jest jawna, widoczna dla publiczności i ostateczna.

Nagrody za udział w turnieju gminnym finansowane są przez burmistrzów /wójtów i lokalnych sponsorów. Nagrody dla finalistów finansuje ODR Sielinko i liczni sponsorzy.

Bardzo ważną sprawą jest wypracowanie regulaminu turnieju. Projekt regulaminu przygotowuje ODR Sielinko, a ostateczny kształt regulaminu jest wynikiem wspólnych prac ODR-u i liderów zespołów wiejskich. Istotną częścią regulaminu są prezentacje, czyli propozycje konkurencji stanowiących przedmiot współzawodnictwa zespołów turniejowych. Przy projektowaniu prezentacji zakładamy, że powinny one angażować jak najliczniejszą grupę osób. Turniej powinien umożliwić aktywny udział w nim różnym osobom tj. dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym i najstarszym.

Działania przygotowawcze do turnieju rozpoczynamy już w październiku. Tak wczesny start jest konieczny ze względu na planowanie budżetu gmin. Już w październiku zwracamy się do burmistrzów i wójtów z propozycją zorganizowania turnieju w gminie i zabezpieczenia niezbędnych środków finansowych. W okresie zimowym (styczeń – marzec) zespoły wiejskie przygotowują się do turnieju – projektują poszczególne prezentacje, poszukują materiałów. Wówczas mieszkańcy wsi mają cel wspólnych spotkań, rozmów. Rozwijają się więzi koleżeńskie. Turnieje gminne odbywają się w kwietniu, maju i czerwcu.

W tym roku program turnieju obejmował 9 prezentacji (konkurencji). Były to:

- Dawne gry i zabawy dziecięce z terenu Wielkopolski wg Oskara Kolberga i innych źródeł do 1952 r.
- Moja wieś – rysunki dzieci dotyczące własnej wsi.
- Projekt wiejskiej tablicy ogłoszeń wraz z ogłoszeniami.
- Projekt folderu promującego wieś „Zapraszamy do naszej wsi”.
- Wielkopolski taniec – chodzony.
- Skoki ze skakanką – dla osób powyżej 25 roku życia.
- Kabaret z życia naszej wsi.
- Gazetowa rewia mody.
- Piosenki Agnieszki Osieckiej.

Z powyższego zestawienia wynika, że zaplanowane prezentacje miały aspekty dydaktyczne, sportowe, kulturalne, zabawowe oraz promujące wieś.

W prezentacji dawnych gier i zabaw dziecięcych nie tylko chodziło o udział dzieci w turnieju. Przypomniano piękne zabawy babć i dziadków, co w erze komputerowej okazuje się bardzo pouczającym zabiegiem. Konkurencja sprawnościowa „skakanka” wymagała zaangażowania się bardzo licznej grupy osób, ale też wiele osób pobudziła do wspólnych ćwiczeń. W konkurencji „wiejska tablica ogłoszeń” i „projekt folderu wsi” uczestnicy poszukiwali najlepszego sposobu na promowanie swojej wsi. A dostoyny taniec chodzony przypominał o pięknej tradycji tanecznej polskiej wsi. Niezwykłą pomysłowością musiały wykazać się gospodynie projektujące stroje z gazet i układające tekst dowcipnej prezentacji tych ubiorów. Przygotowanie kabaretu z życia wsi pozwoliło na żartobliwą refleksję nad sytuacją poznańskiej wsi i stosunkami tam panującymi.

Przygotowanie rozgrywek turniejowych zajęło zespołom wiejskim wiele czasu. Konieczne były liczne próby i inne spotkania. Dla zamierzonego efektu jaki prezentowano na scenie podczas turnieju konieczna była zespołowa praca wielu osób i oczywiście ktoś musiał pełnić rolę lidera.

Dzięki udziałowi w turnieju w zespołach rozwijało się poczucie wspólnej twórczej pracy i „budowano” swoją małą ojczyznę. To pozytywne współdziałanie mieszkańców wsi nie kończy się w dniu finału w Sielinku. Zespół uświadamia sobie, że jeszcze jest coś do wspólnego zrobienia. W ten sposób zostaje

osiągnięty główny cel – integracje środowiska wiejskiego i przygotowanie do zespołowego działania.

W tym roku wojewódzki finał turnieju odbył się 5 lipca w Sielinku. W finale wzięło udział 15 zespołów wiejskich. Turniej „wygrała” wieś Przecław z gminy Szamotuły. Jednak moim zdaniem zwycięzcami były wszystkie wsie, które wzięły udział w tym turnieju, gdyż zaznaczyły swoją obecność w całym środowisku wiejskim i budowały nową jakość stosunków społecznych. Zespół ze wsi Przecław liczył około 50 osób. Liderami Zespołu byli Pan Jan Olszak (sołtys) i Renata Nijewska (przewodnicząca KGW). Bardzo aktywnie przy przygotowaniach do turnieju pracowała cała rada sołecka. Wieś Przecław liczy 80 numerów domów. Zespół ten już trzeci raz uczestniczył w Turnieju. Aby przyjechać do Sielinka musiał wcześniej wygrać turniej gminny w Szamotulach. Niezwykłą cechą wsi było zaangażowanie się do turnieju prawie wszystkich jej mieszkańców.

Dużą niespodziankę zrobiła wszystkim wieś Lusowo (gmina Tarnowo Podgórne). W poprzednich dwóch turniejach zespół z Lusowa zajął pierwsze miejsce. Tym razem zespół tylko obserwował turniej z widowni. Podczas oficjalnego zakończenia turnieju lider zespołu poprosił o głos. I tu nastąpiła niespodzianka dla wszystkich. Wieś Lusowo ufundowała puchar przechodni dla zwycięzcy. Puchar stanie się własnością tej wsi, która wygra kolejne dwa turnieje, ale ta wieś będzie miała „obowiązek” ufundowania kolejnego pucharu przechodniego.

Finał wojewódzki turnieju w Sielinku odbywa się równolegle z wystawą „Wieś poznańska – tradycja i nowoczesność”. Jest to impreza promocyjna, na której można zapoznać się z ofertą różnych firm działających na rzecz szeroko rozumianego gospodarstwa domowego. Na wystawie znajduje się także ekspozycja prezentująca osiągnięcia ludowych artystów. Szczególne miejsce na wystawie mają koła gospodyń wiejskich, które przedstawiają swoje bogate osiągnięcia. W tym roku Koło Gospodyń Wiejskich z Podrzewia (ubiegłoroczny finalista turnieju „Moja Wieś Aktywna”) zorganizowało na wystawie wiejską kawiarenkę. Sprzedawano tam placek z owocami, kompoty, chleb ze smalcem. Gościom umilał czas chórek z KGW.

Na marginesie warto zauważyć, że program turniejowy przygotowany przez poszczególne zespoły jest najczęściej powtarzany na wiejskich i gminnych dożynkach.

Nie zamierzonym efektem naszego turnieju jest pielęgnowanie tradycji i obyczajów Wielkopolskich. Zespoły turniejowe oczekują od nas pomysłów na konkurencje, w których pojawi się gwara poznańska, tańce ludowe, obrzędy ludowe itp.

Na podstawie tych doświadczeń możemy sformułować następujące wnioski:

- zauważalnym wynikiem wspólnego przygotowania się wsi do uczestnictwa w turnieju jest powstanie grupy społecznej (wspólnoty), której członkowie chętnie współdziałają ze sobą, sprawnie formułują cele wspólnych

działań oraz chętnie wykonują polecenia osób, które wypracowały sobie przywódcze pozycje w grupie,

- w czasie przygotowań do turnieju ujawniły się osoby o cechach przywódczych, które przyjmują na siebie obowiązki związane z kierowaniem pracami przygotowawczymi,
- społeczność wiejską łatwiej jest uaktywnić gdy proponuje się jej przedsięwzięcia nie zbyt trudne do wykonania i w których oprócz ważnych spraw gospodarczych występują elementy zabawowe,
- ludność wiejska jest ciekawa historii swojej wsi i jest zainteresowana dawnymi zwyczajami, a turniej umożliwia rozwój tych zainteresowań.

Nasze doświadczenia w organizowaniu kolejnych edycji turnieju „Moja Wieś Aktywna” wskazują na dużą skuteczność tej formy aktywizowania i integrowania środowisk wiejskich.

Ludzie chętniej spotykają się gdy celem spotkań jest wspólna zabawa. Zatem jeżeli poprzez zabawę możemy zainicjować współpracę mieszkańców wsi zaczynamy nasze zadania integrowania ludności od takich form jak na przykład turniej „Moja wieś aktywna”.